

Observatoriu este de două ori în
septembra, Mercurea și Sambata.

Pretiul

pentru Sibiu pe 1 anu intregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimis cu post'a in lăințrul monarchiei pe 1 anu intregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — In strainatate pe 1 anu 10 fl. său 22 franci, pe 6 luni 5 fl. său 11 franci. — Numeri singuratici se dău căte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Anulu III.

Nr. 54.

Sibiu, Sambata 5/17 Juliu. —

1880.

Cartile bisericesc resarcitene traduse in limb'a magiara.

(Urmare si fine.)

In a. 1857 comisiunea pentru editarea de carti scolastice din Vien'a provocase pe episcopi, că se ingrijescă de tiparirea catechismelor in număr de exemplară că se ceru. Atunci cătiva popi ruteni se adresara către episcopulu Popoviciu, că se le dea catechismu magiaru si carte magiara de rugatiuni (Acathistu). Episcopulu provocă pe Roskovics că se traduca catechismulu si se inaintează traductiunea spre revisiune. In 1858 Roskovics prezintă catechismulu tradus, era in 1859 credința că a venit timpulu că se'si mai cerce odata noroculu, prezintă din traductiunile cartilor bisericesc pe căte le avea gata (Molitvnicu, Liturgia?); episcopulu ii dise că se traduca „Euchologion”; ilu avea tradus si ilu dete.

Episcopulu Popoviciu favoră multu pe sub mană incercările lui Roskovics, de aceea ilu si mută dela Carasu la Hajduböszörény, nu numai căci parochia este mai grasa, ci si pentru că fiind aproape de Dobritinu, se păta tipari ungurescă inca unele carti bisericescă. In adeveru, că Roskovics a si tiparit in acelasiu anu carte de rogatiuni, ajutat de protopopulu G. Szabo din Hajdu Dorog si chiaru de comun'a Dorog in a. 1862. In 1864 episcopulu a permis lui Roskovics si protopopului Szabo, că se tiparescă si catechismulu in ungurescă, daca potu pe speselle loru. S'a facutu si acesta. Dupa aceea inse fanaticii au patito reu cu scaunulu Romei.

„Szabadság“ face aci o revelatiune fără interesanta. Atentatele lui Roskovics et Compania asupra limbii bisericesc antice, consacrate prin canone si praxa, au ajunsu la cunoscintia Nuntiului apostolicu din Vien'a chiaru prin episcopulu Popoviciu si prin archeepiscopulu primei dela Strigonu. Nuntiul apost. a si aratatu aceleia incercari la scaunulu Romei. Fericitul Papa Pius IX n'a intardiatu a declară traductiunea cartilor bisericesc orientale in limb'a magiara prin Roskovics si socii sei, „de o innoitura periculosa“ si a datu ordinu strictu, că popii ruteni se fia opriti a mai face servitii dideescu in limb'a magiara, cu atâtua mai virtosu, că poporul de legea gr.-catholica le este ascurata limb'a loru nationala in ritulu bisericesc de mai multe ori prin bulle si alte dispositiuni pontificale mai vechi. Totu atunci consistoriul gr.-catholic alu episcopiei romanescă din Oradea mare a oprit pe protopopulu Georgie Székely dela Macau, că se nu mai cutedie a face servitii dideescu in limb'a magiara. Totu asia urmă si episcopulu ruteni dela Eperjes asupra parochului Jos. Lucaciu din Abauj Szánto. In fine Euchologionu si liturgia magiara au remasu netiparite; dara episcopulu dela Muncaciu a permis prin circulariu, că ruteni se păte folosi carteia magiara de rugatiuni afara din biserică.

Acestea au decursu pâna in a. 1868, candu vreo două mii de ruteni dela H. Dorog s'a revolta contra auctoritatilor bisericesc. Despre atentatele ulterioare vomu mai vorbi altadata.

In seminariile catholice de ambele rituri se propune istoria eclesiastica si dreptulu canonico pe largu in doi ani, se dă apoi si ocasiune ampla, mai alesu protopopilor la praxe juridica. Cu atâtua a coprinsu mai strina mirare pe toti barbatii competenti in a. 1868, candu protopopulu G. Szabo si parochulu Ignatiu Roskovics punendu-se in fruntea locuitorilor din Hajdu Dorog si inprejurime că agitatori, iau indemnătu, că prin rebellione in contra supremei auctoritatii eclesiastice, se storce dela pap'a Romei si dela regale apostolice alu Ungariei crearea unei episcopii noue greco-magiare, era pe diet'a tierei se o induplice a'i vota fonduri, din care se tina episcopu, asessori

consistoriali (canonici), seminariu, se traduca totă cartile rituali, se'i faca residenția s. a. Cu adunare turbulenta si fanatica de vre 2 mii de omeni, inebunuti inca si de functionarii rebelli Farkas Lajos si Szilvássy István, voiau ei se inspire frica la tota lumea. Au mai mersu petitiuni si deputatiuni la rege, la dieta, ministeriu si la primătorele din Strigona.

Pentru că din tota acea rebelliune se remana șrescăre urma, se dede acelorui renegati unu vicariatu episcopal Hajdu-Dorog, cu salariu respectabil de 3000 (trei mii) florini v. a. platiti din bogatulu fondu alu religiunei catholice. Mai sunt si in alte diecese romanescă din cele mai mari, de cătu 5—6 sute mii de susflete, vicarii episcopesci, sau si asia numiti vicarii foranei, investiti cu o parte șrescăre a jurisdictionei episcopesci; dara statuile acelora nisi-decum nu sunt simple sinecure, de mancate, de beute, ci din contra, tocmai vicarii sunt mai incarcati cu afaceri oficiose mai multu decătu ori-care altu protopopu actuale, si totusi platile loru nu sunt mai mari, decătu spre ex. ale professorilor gimnasiali. Dara vicariulu rutenescu din H. Dorog trage frumosă plata, nu atâtua pentru agende oficiale, cătu mai virtosu pentru alte scopuri, pe care numai orbulu nu le vede, si romanulu dice la planuri de acelea: „Cu inceputul se face otietulu“, buna-ora că si in Bucovina, in căte 50 pâna intr'o suta de ani, că se fia germanisata din fundamentu, pâna la mesele altarielor. Numai fanaticii din Ungaria se pricepu la manopere de acestea mai reu decătu austriacii, mai reu si decătu Strigonulu, inca si decătu Carolitenii, Versietenii, Temisiorenii, cari marita multime de serbōice dupa clericii cei mai buni de nationalitate romanescă asia, că apoi acestia nu aveau se multiamăsca pentru parochiile mai bune episcopilor, ci femeilor.

Preasanti'a Sa parintele episcopu rutenescu Ioanu Pásztélyi, cunoscutu atâtua de bine pentru zelul seu de a desfintă nationalitatea propria din diecesă sa, facu in anulu trecutu in cestiunea traducerei cartilor bisericesc unu pasu inainte, ceru adeca si castigă din fondurile catholice 700 fl. că honorariu pentru traducetori de carti bisericesc. S'a constituitu o comisiune de popi din ambele diecese rutenesci dela Muncaci si Eperjes, sub conducerea vicariului, care a si lucratu vreo patru septemani la traducerea Euchologului, adeca ceea ce facuse Roskovics inainte cu 21 de ani sub conducerea episcopului Popovics, care erași convocase o comisiune revisoria, fi inse bietulu episcopu preventu prin mōrte, că se nu păta inplini voi'a kossuthianilor. Traductiunea din anulu trecutu se dete la alta comisiune, din care causa omulu din „Szabadság“ este fără neajită, că de ce popii loru se cără tota dio'a si se nu mai fremente nisi-odata, si in fine că de cenu se facu inceputulu immediat cu traducerea, tiparirea si introducerea liturgiariului in limb'a magiara, că partea principala si cea sublima a ritului resarcită.

Dupa atâtua incercari ale clerului rutenescu de a magiarisă ritulu bisericei loru, si prin acela, că si prin magiarisarea scōelor si prin inmultirea necurmata a renegatilor, a se desbină cu totulu de către corpulu loru national rutenescu din Galati'a, cine se mai mire, că acea epidemia a trecutu si la romanii din comitatele Marmatiei, Satmarului, Ugocei si pâna afundu in comitatul Bihariei. Pâna la infintarea episcopiei dela Gherla clerulu romanescu din acelea parti isi luă instrucțiunea si educatiunea sa in aceleasi institute cu rutenii, era supus la vointă absoluta a aceluiasi episcopu, i se promiteau pâna la 1848 dotatiuni mai bune totu sub conditiunea pusa rutenilor: de a magiarisă barbatescă scōla, biserică, poporu, sau inca a nu se oppune nicidcum si in nici-unu mod la magiarisare, ci a remană in acea privinta fiacare

preotu cu totulu passivu, lasandu pe kossuthiani că se'si alerge caii in voi'a loru.

Se inputa ordinariatului dela Gherla, că dela infintarea acelei episcopii, in cei 25 de ani, de ce nu a coresu misiile de mai inainte si pentru ce nu a romanit pe partea cea din Ungaria a clerului, cu atâtua mai virtosu, că atâtua patriarchulu Romei cătu si imperatulu au declarat provinci'a intrăga a mitropoliei de Alb'a-Jul'a de provincia greco-catholica nationale romanescă, in terminii cei mai respiciati*); prin urmare, că archiereii si consistoriele erau si sunt obligati a sustine si apară totuodata si caracterulu nationale alu respectivelor diecese, cu atâtua mai virtosu, că acelu caracteru nu s'a alterat intru nimicu nici prin urmat'a inarticulare constitutionale ungurésca a mitropoliei (Art. de lege XXXIX din 1868).

Noi nu suntemu competenti a judecă intru nimicu despre tînătă clerului diecesei gherlene precătu acela se afla in partile Ungariei, pentru că nu'l cunoscem, precum se dice, din autopsia, era a se luă cineva numai dupa informatiuni private, este de multe ori o adeverata cutediare; judecandu inse din punctu-de vedere mai generale, apoi chiaru si fara voi'a nostra ne aducem aminte de cei 40 de ani ai lui Moise, petrecuti cu generatiunea vechia in desertulu Arabiei; sau daca voiti unu exemplu prosaicu din dilele noastre, ne vine in minte o scena din senatulu imperiale dela 1864, candu ministrul de resboiu atacatu de opositiuni in diverse sensuri, le respunse cu intrebarea drastica, care si avu efectulu seu: „Ce vreti domnilor, se tocati in capu pe toti betranii? Ve lipsesc patienti'a, că se le asteptati mōrtea firésca?“

Asia e cu betranii. Ore inse epigonii loru unde voru ajunge?

Bulgaria si Rumeli'a orientala.

Precum se scie in tota lumea, infintarea si deslipirea de corpulu Turciei a acestoru două mici state balcanice, este meritulu si oper'a multu laudatului Congressu din Berlin din anulu trecutu, care pretinde că are chiemarea, a restabili pacea orientala atâtua de intensivu sdruncinata si periclitata prin ultimulu resbelu russo-turcescu. Mai de parte, este cunoscutu că statulu bulgaru, infintiatu prin o decisiune a numitului Congressu din Berlin, s'a proclamat de principatu semi-suveranu si si-au alesu de principe alu seu, pe candidatulu protegiat si favorit alu Russiei, pe jumele principe Alesandru de Battenberg, fostu oficiaru de garda in armat'a prussiana.

Pe candu diplomatii Congressului din Berlin se ocupau cu regularea cestiunii bulgare, poporatiunea fiitorului principatu bulgaru, firescă că la indemnulu Russiei, se adressă cu o petitiune coperita cu dieci de mii de subscrizeri, prin care ea cerea, că inaltulu si luminatulu areopagu alu marilor poteri europene, se bine-voiescă a decretă, a recunoșce si a proclamă fără intardiere, unitatea nationala si teritoriala a propriului principatu bulgaru cu asia numită Rumeli'a orientala. In acelasiu timpu, totu subt auspiciole gubernatorului provizoriu russescu de pe atuncea, se porni o viua agitatiune in ambele provincii, pentru unirea loru intr'unu singuru principatu nationalu-bulgaru.

Argumentele produse de către propagatori si aparatori unii celor două principate bulgare, au fostu si mai sunt inca si astazi pe deplinu convingătoare, logice si necontestabile, asia, in cătu deca Congressulu din Berlin n'ar fi urmatu dupa o recepta fără artificiosa si n'ar fi voitul se dea lumei probe si mai multe despre sublimitatea in-

*) Sanctiunea imperatresa din 12 Decembrie 1850. Bulla: Ecclesiam Christi de dato VI Calendas Decembrii MDCCCLIII. Actele imperatresc din 17 Mart. et 16 Nov. 1854 etc. etc.

Ori-ce inserate,

se platescu pe serie séu linia, cu litere merunte garmondu, la prim'a publicare căte 7 cr., la a dou'a si a treia căte 6 cr. v. a. si preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu.

Prenumeratiile se potu face in modulu celu mai usioru prin assemnatiiile postei statului, addressate de a dreptulu la Redactiunea Diariului

„Observatoriu“ in Sibiu.

perceptibila a politicei de care s'au lasatu a fi condusa si inspirata in decisiunile sale, ar fi datu ascultare rogarei natiunei bulgare si ar fi regulat in modu definitiv o cestiune, care deca nu astadi, dar maine de sigur ca se va regulat de sine prin logic'a faptelor, tocmai asia, precum s'au regulat si unitatea Italiei si a Romaniei, pe care genialul canceliar austriacu principale de Metternich le abandonase in cathegoria utopielor, dicendu: ca acele state sunt numai nisice notiuni geografice si ca aspiratiunile de unitate ale italianilor si romanilor sunt si voru remanea nisice inocente si nepericulose visuri copilaresci, ale unor ideologi politici nereali.

Istori'a moderna au datu cea mai suverana si categorica desmintire ingamfatului cancelariu austriacu, de orece esistentia reala si faptica a unitatii Italiei si a Romaniei este astadi unu adeveru totu asia de necontestabilu, ca si acelui renumit: „E pur si muove“ alu multu persecutatului astronomu italiano Galileo Galilei, ale carui descoperiri i garantedia inmortalitatea geniului seu divinu.

Consideratiunile pretinse a fi de o ordine mai superiora, care n'au permisul diplomatilor adunati la Congressulu din Berlinu se cedie rogarai natiunei bulgare, in ceea ce privea unitatea nationala si territoriala a noului principatu bulgaru cu Rumeli'a orientala sunt aprópe aceleasi, care la timpulu seu au indemnatur pe diplomatii adunati la Congressulu din Paris de a nu recunoscere si proclamá unitatea nationala si territoriala a asia numitelor doue principate dunarane Moldov'a si Munteni'a.

La ambele aceste doue Congresse, prudentii diplomatii ai marilor poteri conservator, aflara cu cale a adopta si a proclamá ca principiu conducetoriu alu consultarilor si decisiunilor congressuali: conservarea integritatii teritoriului turcescu, de si de pe atuncea, afara de Itali'a, alu carei regeneratoriu comite de Cavour s'au portatu cu o lealitate pote nediplomatica, dara cu atatu mai admirabila si demna de imitatu, fiacare din marile poteri intereseate la deslegarea cestiunii orientale, isi alese si isi puse de dejá ochii pe aceea parte de prada, pe care ar fi dorit u se o castigare din lasamentulu „barbatului bolnavu“ mortu. In prim'a linie, gubernulu austriacu nu voia nici se audia vorbinduse de unitatea italiana, seu a principatelor dunarene. Urmarea fu, ca Itali'a si-au rescumperatu cu ajutoriul Franciei si alu Prusiei unitatea sa pe campurile de resbelu dela Solferino, Custozza si Sadowa.

Acuma la Congressulu din Berlin ca si la celu din Paris, erau au fostu representantul austro-ungaru acela, care s'au opusu din respoteri la recunoscerea si proclamarea unitatii bulgare, declarandu: ca statul austro-ungaru nu va suferi odata cu capulu infinitarea de state mici slavice la fruntariele sale sudu-ostice. In acelasiu timpu inse, genialul comite Andrassy solicitá cu tota caldur'a si cu mare insistencia dela Congressulu din Berlin, de a i se dă mandatulu europen pentru pacificarea si ocuparea Bosniei si a Hertegovinei, de si acuma la Berlin ca si la Paris se recunoscuse pro forma, conservarea teritoriului turcescu.

Urmarea acestei purtari a diplomatiei austriace a fostu: regretabil si multu costisitora campania si ocupare a Bosniei si Hertegovinei, acarei possessiune pentru Austria este inca cu totulu problematica, si refusarea si ignorarea dorintelor si rogarilor umilate dar legitime, pe care natiunea bulgara le adressase Congressulu din Berlin.

Vediuramu apoi, ca din condescendentia pentru Austria si cu deosebire catra sionismulu magiaru, Congressulu din Berlin affa cu cale, a infinita unu principatu bulgaru semi-suveranu si in nemijlocita apropiare de acesta unu altu corpu politicu, care nu este nici semi-suveranu si nici vasalu, ci de o natura cu totulu hermafrodita. Bulgari'a este unu principatu pe alu carui tronu siéde principale Ale sandru I de Battenberg, era Rumeli'a orientala este o provincia bulgaro-turcesca, alu carui gubernatoru supusu directu autoritatiei gubernului turcescu a fostu pana mai eri Aleco-pasia, cunoscutu si subt numele de principale Vogorides.

Scirile din urma ne spunu, ca in Bulgari'a si Rumeli'a orientala agitatiunile si propagarea ideilor de uniu au reinceputu din nou a se manifesta in modu forte energetic, ca armata regulata bulgara si cete de voluntari, immultite cu sute si mii de oficiari si soldati russesci congediatu, se organizada si se prepara cu mare intiela pentru o acțiune de resbelu si ca in fine gubernatorele Aleco-pasi'a si-au datu demissiunea din postulu seu, plecandu in strainetate.

Tote aceste sunt semne vorbitore, ca situatiu-

nea ce i s'au creatu natiunei bulgare de catra Congressulu din Berlin prin injumatatirea ei arbitrara in doue provincii deosebite este inposibila, nu poate duru si ca mai curendu, seu mai tardi, unitatea Bulgariei va fi si ea o fapta inplinita, ca multe altele.

Intrebarea va fi, deca natiunea bulgara, care se prepara de lupta, contandu cu multa singurantia pe ajutoriul moralu si materialu alu poternicilor sei protectori Russi'a si Anglia, va avea a se lupta pentru independentia si unitatea sa singura si numai cu Turci'a, seu si cu Austria? Asia ni se presentedia noue cestiunea unitatii bulgare, care au devenit u'a din cele mai actuale si ardiende cestiuni ale politicei orientale si dela acarei deslegare va depinde in mare parte, d'abea restabilita pace a Orientului european.

Camilu.

Discurse parlamentare tinute in cestiunea agraria transilvana.

(Urmare.)

Bokros Elek referentulu: Onorata casa! D-lu deputatu Parteniu Cosma si-a incheiatu discursulu cu observarea, ca recomanda amendamentul seu dupa cea mai buna sa convinges. Nu me indoiesc despre aceasta observa insa, ca din intraga espunere a d-sale m'am convinsu ca acele cause de regulare a possessiunii ce le a provediutu in Ungaria, i preocupa ideile si vederile si astadi, cand e vorba de a luu in consideratiune cestiuni de alta natura. In Transilvania lipsesce cu desevirsire acea specie de regule urbariale, care in Ungaria este specia principal a regularii, la noi nu se potu nici macaru introduce lucrari prestatiori fara de a deslega mai antai cestiunea juridica. In Transilvania sunt trei feleuri de casuri. Mai antai procesele urbariale singuratic care, ca unele procese de possessiune independente nu stau nici in cea mai mica legatura cu regularea, asia ca se termina sute si mii de procese urbariale pentru cestiuni sau teritorii urbariale singuratic, se aducu sentintie si se executa, fara ca acele se se aduca in legatura cu regularea urbariala, cu comassarea hotarului intregu, sau cu agregarea hotarului comunu. A le aduce pe aceste intr-unu necsu organicu cu regularea urbariala nu insenma nimic in Transilvania, e o retaciare neasceptabila. A dou'a specie de casuri ce obvinu in Transilvania e in partitura teritorielor comune, agregarea urbariala acolo unde la teritoriu comunu au participat numai fostii proprietari si fostii iobagi; si alu treile casu segregarea acelorasi teritorie comune subt titlulu de proportionare a fostu acolo, unde afara de fostulu proprietari si de iobagii sei au participat cu deosebire nobili, Secuii si Sasii. A asemenea si a face paralela intre aceste trei proceduri, si a le apretia dupa aceleasi norme, dupa care se apretiedea regularea din Ungaria, este impossibilu.

La noi nu se potu incepe lucrari prestatiori cu privire la segregarea urbariala a teritorielor comune inainte de a se decide comuniunea urbariala pe acelu teritoriu ca cestiune juridica.

Totu acesta se poate dice si despre cestiunile de proportionare, pentru ca, a face lucrari prestatiori cu privire la unu teritoriu, inainte de a fi statoritu judecatoriu, ca acelui teritoriu de facto et de jure e obiectu de folosintia comuna pentru unu sau mai multe comune, sau pentru locuitorii singuratici, acesta in genere nu are nici un sensu, fiind ca la noi obiectulu procedurei nu este completarea urbariala (urbani rendbeszedes) va se dica unu conceptu, care se poate juristicu cu date sigure, ci este executarea fapta a segregarii obiectului rezolutu dejá de jure.

Deci eu asia credu, ca daca d-lu deputatu cunoscera din temei referintiele din Transilvania era impossibilu se propuna acestu amendamentu. Deci fiindu-ca acestu capitlu din projectul de lege corespunde starii factice a referintelor de dreptu si de possessiune din Transilvania, rog pe onorata Casa se primesca capitulu in genere si se ia in desbatere speciala paragrafii singuratici.

Urmandu votarea amendamentulu propus de P. Cosma cade.

Parteniu Cosma: Onorata casa! N'am ce face, si nu-mi pasa nici daca voi remanea numai singuru cu parerile mele, dar sum convinsu ca timpulu va constata ca eu am avutu dreptate.

Precum mi-a inputatu domnulu referentu ca pentru aceea am facutu propunerea precedenta, ca nu cunosc referintele de possessiune in Transilvania, tocma asia potu se-i inputu eu, ca densulu pentru aceea n'a aderat la propunerea mea, pentru ca nu cunosc referintele de possessiune din Ungaria. Se'mi credeti inse ca tote referintele din Transilvania sunt si in Ungaria, parte subt aceleasi numiri parte subt altele.

Sunt si la noi lazuritii si occupatiuni ca si in Transilvania, sunt si la noi prestatii rescumperabile ca si in Transilvania, de si subt altu nume, sunt urbalisti, sunt dileri, segregari de pasiuni si de paduri etc. tocma ca si in Transilvania. Diferinta este numai acea, ca pentru constatarea urbarialitatilor Ungaria se folosesc de Urbariu, care este forte defectuos, precandu acesta cestiune in Transilvania se deslega mai usioru si forte simplu pe basa legei materiale si a datelor de desdau nare, si cu tote aceste in Ungaria este suficiente o acțiune si o sentintia ca pe basa lucrarilor prestatiori se se resolva deodata tote cestiunile dupa natura loru, din aceeasi sentintia vede fiacare individu cei compete si ce are de inplinitu?

Nu este de lipsa dar nici in Transilvania ca pentru diversitatea naturei referintelor, si pentru multimea personalor interesate in aceeasi comuna, se se faca in

locu de unulu sute si mii de procese, cari cu enormele lor spesse serescu pe bietii inci si consuma avereia actorilor, ca ci tota este s'aru poate resolvi si in Transilvania cum se resolvesc in Ungaria.

Trecendu la obiectu, eu nu consideru de corectu titlulu acestui capitlu nici chiaru din punctul de vedere alu sistemiei urmante in projectul de fatia.

Titlulu este: „Procedur'a ce este a se urma in procesele singuratic, precum si in acțiunile de segregare urbariala si de proportionare“.

Eu nu sciu on. Casa, daca este vr'nu processu, in care se nu esiste acțiune, sau daca este vr'o acțiune ca se nu intentionedie a servi de baza la processu; dupa acestu titlu inse trebue se esiste si de aceste.

Titlulu capitulului III este „Permissibilitatea a comassarei“, prin urmare titlulu acestui capitlu ar trebui se fia: „Permissibilitatea regularei de possesiune si a proportionarii“, ca ci numai despre acestea se tractedia intr'ensulu.

Eu n'am ce ve face, daca nici domnulu referentu nici majoritatea nu voiesc se pricepa lucrulu pentru Transilvania intr'altfelu decum ilu pricepe pentru Ungaria, si daca si esista lazuritii si occupatiuni, pentru acestea nu avemu lipsa se creamu titluri noue, pentru ca acestea se coprindu dejá in titlulu de „regularea possessiunii“, — sunt o specie a regularei de possessiune, nici nu esista regulare de possessiune, care se nu se estinda si asupra loru — ba sub regularea de possessiune propriamente s'ar intielege si chiar comassarea.

Fiindu inse, ca precum vedu in acestu projectu comassarea se separidia de regularea possessiunii si de proportionare, si ca in privint'a permissibilitatii comassarei este provisioane mai la vale, era in privint'a permissibilitati celorlalte doue specii nu se proveze nicairi, se imi iau voia a propune ca titlulu acestui capitulu se se staveresca astfelu:

„Permissibilitatea regularei de possesiune si a proportionarii“.

Bokross Elek referentulu: Ororata Casa! Nu mai ostenem atentiunea onoratei Case cu observari de natura polemica, daca domnulu ante-vorbitoru nu mi inputa, ca eu statuiesc o diferinta intre regularea de possessiune din Transilvania si intre cea din Ungaria, precand aceste cestiuni sunt identice aici si acolo. De una inse si-a uitatu la enumerarea acelora cestiuni, deci sum necessitat se'i o amintescu eu.

Diferinta regularii de possessiune in Transilvania si Ungaria este aceea, ca in Ungaria regularea consta din intregirea sessiunilor urbariale ce sunt statorite in Urbariu, respective din manipularea teritoriului ce privesc preste sessiunea urbariala sub titlulu de remanentii (Cosma: Numai atatu?); in Transilvania lipsesce acestu conceptu, care e scopulu principal alu regularii. (Cosma: Cu atatu mai multu pentru Transilvania!) Intregirea sessiunii si apretiarea remanentelor preste sessiuni, acestea lipsesc, acestea formedia esentia regularii in Ungaria.

Deci despre cestiunea acesta nu mai vorbescu, inse in catu pentru amendamentu trebue se observa, ca de ore-ce in Transilvania subt conceptul regularii de possessiune, vinu mai multe casuri, cari dupa natura referintelor de acolo trebue apretiate separatu, ca procese singuratic de proprietate, de si esentia si disponitiunile capitulului intru nimicu n'ar suferi primindu-se titlulu asia precum ilu propune d-lu deputatu, totusi testulu redigeatu de comisiune corespunde mai nimeritu nomenclaturei adeverate. Ve rogu deci se'l primiti.

Presidiul pune testulu comisiunei la votu si se primește.

Urmédia §. 3.

In causele urmatore si anume:

a) in acțiunile urdite in terminulu legalu preclusivu si pendente inca, pentru natura alociala, de ereditate securiesca sau urbariala a sessiunilor singuratic sau a partilor de sessiune, pentru restituirea occupatiunilor si rescumperarea lazuritilor;

b) in acțiunile pentru rescumperarea prestatiunilor rescumperabile;

c) in acțiunile pentru permissibilitatea segregarii urbariale, a padurilor, pasiunilor si trestisielor;

d) in acțiunile pentru sistarea folosintelor de lemnariu, ghinderiu, pasiunatu si trestieriu, care s'a eserit pana acum pe nedreptulu subt titlulu urbarialu;

e) in acțiunile pentru permissibilitatea proportionarii —

pertractarea se tine dupa circumstantele processului sau la tribunalu sau in fata locului, o conduce judele pertractatoru esmisu dintre membrii tribunalului, care e indatoratu a incercat inainte de inceperea pertractarii o inpacintuire intre partide si a insenma resultatulu acesteia in protocolu.

In casu daca inpacintuirea nu succede, judele pertractatoru ia la protocolu alegatiunile partidelor, in casu unei necesitat motivate inculintie amanarea ceruta si desige unu nou terminu si dupa incheierea alegatiunilor, daca mai afila de lipsa pentru lamurirea lumerui, poate pune partidelor intrebari si responsurile lor la la protocolu.

Daca partidele se provoca la martori, judele pertractatoru, — daca crede ca e de lipsa pentru deciderea causei si daca e cu potintia — i asculta la momentu, daca se ivesce necesitatea unei oculatiuni sau estimari, o face, induce depunerile martiorilor, respective repertul si opinionea esperitorilor in protocolulu de pertractare, si substerne cauza tribunalului.

Dupa pertractarea terminata in acestu modu urmediu la casu de lipsa recurirea din oficiu a datelor oficiale si cu deosebire a conscriptiunii din 1819/20, a tabelelor de contributiune dinainte de 1848 si a datelor referitor la desdaunarea urbariala din partea statului, eventualu incusitiune judecatorasca continuativa, la care judecatorul a pot procurat si alte dovedi afara de cele produse din partea partidelor.

(Va urma.)

Transilvania.**Visitatiuni scolastice.**

(Urmare si fine.)

19. Scól'a granitariilor din Scoreiu are numai unu docente, cu tóte acestea intocmirea ei interna si esterna este escelenta (kitünö). Din contra la scól'a gr.-or. n'am potutu tinea esamenu, că-ci se tñuse; cas'a ei este o vechitura ticalósa, fára curte si gradina, mobilata reu. In tómna' venitória o voi visitá din nou.

20. In Cartisior'a éra n'am potutu tinea esamenu in scól'a evang. cu 2 docenti si nici in cea gr.-cath. cu 1 docente; la tómna le voi visitá.

21. In Arpasiulu de josu scoiele ambelor confessiuni rom. se afla intr'unu edificiu nou cu etagiu, terminatu in 1877, dar' invetiamentulu este fórt defectuosu, din cauza că docentele Nistoru Cucu nu e cunoscute, nu cunoscete nici o metoda; scóla de pomi lipsesce.

22. Scól'a gr.-cath. din Besimbacu este o vechitura ruinata, facuta de lemn cu spatiu numai de 22 m. □ pentru 52 scolari. Scól'a noua voru se o faca din pétr'a bisericei vechi; dlu vicariu va ingriji.

23. In Dridifu pentru ambele confessiuni s'a facutu scóla noua comuna in 1878; i lipsescu recusitele, invetiatura puçina; cas'a pentru docente se face acuma; curtea scólei plina de morminte, fórt pericolóse pentru sanetatea pruncilor; am luatu mesuri se fia visitata prin medici.

24. In Fagarasiu scól'a jidovésca cu unu docente este o ruina miserabila; israelitiloru se le fia rusine; am cerutu se fia inchisa prin politia. Baietii invétia numai nemtiesce, ceea ce dlu Koos nu sufere.

25. Scól'a gr.-cath. din Fagarasiu. Sal'a de invetiatura ar fi corespondietoria, dar' 30 m. □ nu sunt de ajunsu pentru 81 scolari; tind'a nepodita; in scól'a de pomi nu e nimicu, pentru care nu potu laudá pe docentele Vasilie Ratiu. De altumentrelea progressulu in obiectele prescrise a fostu bunu.

26. Scól'a gr.-or. din Galati (comuna pre care o desparte numai Oltulu de Fagarasiu) a remas nevisitata, din cauza că docentele nu erá in satu. Scól'a gr.-or. din Fagarasiu ar' fi buna, dar' bancile i sunt puse reu, usia si ferestri nereparate; in scól'a de pomi am aflatu 48 altoi si 108 potisiorei selbateci, pentru care am landat pe docentele Ambrosie Tataru. Acesta are si metodu bunu; se afla si recusitele necessarie; progressulu e bunu.

27. Scól'a ev. reform. de fete totu din Fagarasiu e buna, provediuta cu recusite, progressulu indestulitoriu. Din contra scól'a ev. ref. (unguresca) cu 2 docenti, in class'a 1-a este fórt rea, mai pre josu de ori ce critica, ér' in a 2-a classa totu s'ar mai vedea ceva progressu in cetire si gramatica; in se si acolo cei din alu treilea anu sciu prea puçinu. Preste totu metodulu este fórt defectuosu. Acésta scóla am se o visitezu mai de multe ori preste anu.

In Nru 147 din „Kelet“ dlu Koos publicà raportulu seu in resumatu ddto 3 Juniu a. c., intru care dice 1. că scólele granitare corespondu in tóta privint'a postulateloru legei, că in cele noue luni ale anului scólele sunt cercetate asia, in càtu nu se pote mai bine, si ce e mai multu, in acele se invétia nu numai limb'a magiara, ci si cea nemtiesca, ceea ce dlu Koos crede, că e de prisosu, ba inca stricatosu; pentru că este prea multu a propune in scóle elementarie pre länga limb'a materna si alte dice obiecte, lucru de mana, inca si 2 limbe straine, că-ci prea se incarca scolarii. Dupa ce voi visitá tóte scólele granitare, voi face representatiune in privint'a acésta. 2. Scólele de statu ar' fi bune, dar' celei din Fagarasiu i lipsescu unu edificiu propriu si pe cea din Porumbacu trebue se o mutamu la Cartisior'a. 3. Docentii scóleloru confessionali sunt platiti fórt ne-regulat, dar' nici nu le are grigea nime; face care ce-i place, pentru că scólele nu le visitédia nime preste anu; la cei mai multi scolari le lipsescu cartile, unelte de scrisu; salele fórt reu mobilate. 4. Deregoriiloru comunali nu le passa nimicu pe lume de scóla; pe parenti nu-i pedepsescu pentru absentie; plat'a docentiloru nu o plasescu; scólele de pomi nu le ingradescu; — cu unu cuventu, scól'a e considerata că o napaste, de care cauta se scape cu ori ce pretiu, traganandu tóte de pre unu anu pe altulu.

— (Visitatiuni scol. in protopopiatulu gr.-cath. alu Sibiului.) Déca archi-

dieces'a de Alb'a-Juli'a va fi avendu multi parochi si protopopi atátu de activi, precum ilu are pe alu Sibiului, atunci archidieces'a si ori care diecesa ar' fi demna de pismuitu. Lasu că parochi'a sa bunicica la numeru cu circa 1200 suflete, inse cu atátu mai seraca in realitate, se afla de cătiva ani incóce transformata cu totulu; cas'a parochiala noua cu etagi, radicata, cum amu dice, din picaturi, casa de scól'a cu gradina si curte larga, cumperata in anulu trecut din economii rigoróse, dar' i-s'a mai adausu si unu fondu, strinsu dupa multe sbuciumari si procese portate cu comun'a politica si cu altii. Cu ocasiunea regularei protopopiatelor la acelu protopopiatu s'a mai adausu căteva parochii si filii, asia càtu acum numerulu loru trece preste 30. A face visitatiuni protopopesci in fiacare anu, fia si numai odata pre anu cu ocasiunea esamenelor, este un'a din datoriele principali ale fiacarui protopopu, totu odata inse si una din cele mai grele. Protopopulu din Sibiul se supune regulat la acea missiune, de si mai are asupra-si profesur'a de limb'a romana la gimnasiulu de statu si la institutulu Ursulinelor. Estempru inca a visitatu mai multe comune; ér' unde nu au ajunsu, a tramsu comissari dintre preotii mai activi. Dupa ce-i venira mai tóte resultatele esamenelor, convoca senatulu scolasticu alu protopopiatului, precum si pre cătiva docenti, că se-si audia sententia. Se au adunatu preste 20 de barbati. Dupa deschiderea siedintiei s'a cetitu raportulu dela fiacare scóla, din care s'a potutu cunoscere nenumeratele dificultati, cu care trebue se lupte omenii inspirati de dorint'a fierbinte de a vedé inaintandu cultur'a poporului. Daca in comune mai maricele, de căte 700—1000 suflete, ai se lupti cu lenea si cu rea-vointi'a chiaru a fruntasiloru parochiei, ce vomu dice despre parochie mici, de căte 3—4 sute de suflete? S'a descoperit in se si cause cu totulu independente de vointi'a omenesca, precum d. e. că intr'o comuna difteritis curatise mai pe toti pruncii nascuti in anii, din cari ar fi se frecuente acum scól'a; in alta (Kaltwasser) au morit preste 70 prunci de scóla in a. 1879; din alte 3 comune au trecutu multe familii in Dobrogea. Căte o comuna se afla ruinata prin elemente; in fine sunt vreo doue, unde preotii nu facu nimicu pentru scóla, din care causa s'a si cerutu dela ordinariatu suspensiunea unuia pe o luna si aspra mustare a altoru doi preoti si a celoru mai multe comitete scolastice.

In càtu pentru salariile docentiloru, apoi si in acestu protop. se adeveresce aceea ce aretase dlu Koos Ferencz din comitatulu Fagarasiului, că pre länga ce salariile sunt miserabili, apoi despre platirea regulata a loru numai in prea puçine comune pote fi vorba. Din conspecte vedemu salariu anuali de căte 100; este inse si numai de 40 fl.; prin urmare se pote dice si aci: cum este simbri'a, asia i si dascal'a. De altumentrelea se voru luá si mesuri de a se destitui unii docenti necualificati.

Ordonantiele pentru invetiarea limbei magiare se primesc dela B.-Pest'a mereu si se impune esecutarea loru de urgentia; se pare inse, că in punctul acesta lucrédia in totu cuprinsulu tierei o potere a inertiei, care te pune la mirare.

Romania.**Statistic'a cultelor religiose din Romani'a.**

(Urmare.)

Mai insemanu aci din tabell'a Nr. 12, că in an. 1877 s'a datu atestate de studiu din cele 9 seminarie asiediate pe la mitropolii si episcopii la 421 de elevi séu clerici, si anume: din Seminariulu centrala dela Bucuresci la 96. Celu fundat din avere testata de mitropolitulu Nifonu numai de curendu, 4. Seminariulu metropol. de monast. Socola de länga Iasi 32. Seminariulu dela episcop'i Rómnicu-Severinu 78. Seminariulu dela Buzeu 32. Seminariulu dela Curtea de Argesiu 60. Seminariulu dela Husi 69. Seminariulu dela Romanu 17. Seminariulu dela Ismailu 33.

Este alta intrebare, daca acesti tineri se si hirotonescu toti, séu că se intempla si in Romani'a ce se intemplase aici in Transilvani'a intre anii 1850 si 1868, că seminarie de clerici simtiau lipsa de elevi si că chiaru din acei cari petreceau căte 1—2 ani la theology, sedusi de lustrulu de atunci alu functiunilor civili, pe atunci bine plate, desertandu treceau la facultatea juridica, unde spre ex. numai dintre romani erau la academi'a din Sibiul căte 70—80 de tineri, candu dela dualismu incóce nu sunt nici căte 8, si nici la facultatea juridica din Clusiu nu se prea inbuldiesc. In cercurile superioare ale Romaniei inca totu mai domnesce unu prejudiciu fórt vechiu si inadecinat,

că nu e bine că pop'a se fia prea inventiatu, că-ci atunci lui i vine mancarimea de a predomini si a incaleca nu namai pe opinca, ci si pe boieriu. De aici se potu esplicá forte multe inconveniente relative la starea clerului, precum si inprejurarea, cumca tineri cari au conștiintia ceva mai destuptata despre a loru demnitate personale, fugu de seminariu si de preotia. Acestea preocupatiuni trebuie se incetedie cătu mai curendu cu totulu; clerului trebuie se i se dea, nu acelea bigotte si stupide sarutari de mana, inventiate mai virtuoza dela popórale slave, urmate apoi, adesea la momentu, de insultele cele mai urite, nici auctoritate de domnitoriu, ci cu totulu altu-ceva: mijloce de a'si cultivá spiritulu si anim'a conformu sublimei vocatiuni preotiesci, mijloce de subsistentia materiale, érasi corespondietorie rangului seu din societate că preotu, totuodata inse si că tata de familia, ceea ce nu e bine se se dea uitarei, că parochii romanesci in partea loru cea mai mare au familii, si că este bine asia, că se le aiba. Cá de ani 30 incóce s'a schimbatu multu fisionomi'a, că se dicemua asia, a clerului din Romani'a; mai are inse de a se schimba, daca nu voiesce se ajunga la scenele bisericesci care se vediura, de ex. estimpu in serbatorile Rosaliilor la Rómniculu-Vâlcei, unde venindu vreo trei preoti romanocatolici, tineri, frumosi, cunosatori perfecti de limb'a romanescă si predicandu cu multa eloçentia si verva in biseric'a rom.-catholică de acolo, au atrasu atati ascultatori orthodxi din tóte familiile de frunte din locu si de prin pregiuru, in càtu nu'i incapera biseric'a, si preotii au fostu invitati formalu a predicá inca de doue-orí, pentru că se aiba ocazie a'i ascultá si altii. Alte fenomene religiose de natur'a acestora le va potea divina (gâci) lectorulu mai la vale, candu ne vomu ocupá de celealte culte.

Pe tabell'a Nr. 22 se numera cele 125 de biserici, capelle, paraclise din capital'a Bucuresci, cu numele date loru de cătra poporu, cu patronii (chramulu) si cu anulu zidirei. La 14 dintre acele biserici si paraclise nu s'a potutu astă anulu nici din vreo inscriptiune, nici din vreo chronica, cu atătu mai puçinu dupa vreo traditiune. Dupa aceasta tabella, biseric'a cea mai vechia din Bucuresci ar fi cea numita a lui Bucuru, din a. 1416 cu patronulu S. Atanasie. Biseric'a Radu-voda e din 1568; a lui Michaiu-voda din 1595; Mitropolia din 1656; biseric'a Curtea vechia, nu se scie; Sarindariu nu se scie; biseric'a Popa-Soré 1678; bis. Slobodi'a 1665; St. George-nou 1699; bis. Scaunele 1700; Colti'a 1715 (Carolu XII); Biseric'a dintr'o di (patr. S. Nicolae) 1702; biser. mitropolitului Antimu de memoria istorica, 1715. Biseric'a monastirei Cotroceni (astazi resedintia domnesca de véra) in a. 1675, patron'a: adormirea Mamei-Domnului. etc. etc.

(Va urmá.)

Corespondentie particularie ale „Observatoriului“.

— Abrudu 22 Iuniu. Dintr'o corespondentia mai lunga, a carei publicare ni se cere cu de adinsulu, scótenu aci numai unele momente, era partea cea mai lunga o suprimam in interesulu pacei.

Asia numitulu fondu pisetariu, alu baiasiloru, a trecutu preste una sută mii florini val. a.; fondu frumosu, inse mare numai la parere, că-ci in comparatiune cu nenumeratele lipse ale acelu bravu poporu romanu muntén, destinat de sorte a sparge cu ciocane si pulbere sinulu pietrosu alu muntilor, inca si unu fondu de unu milionu ar fi prea micu. Fondulu pisetariu este administrat de cătra unu comitetu de 24 membrii. Ni se dice, că acelu comitetu ar fi numai ad hoc, ceea ce noi nu intielegem. Presedinte alu comitetului fusese repausatul in Domnulu protopopu si cavaleru Simeon Balintu. In loculu densului fu alesu fostulu notariu alu comitetului, unu altu protopopu din Abrudu, cu a carui alegere publiculu este indestulatul, era notariu unu parochu, cu care, se dice, că nu ar fi indestulat nimeni, din diverse cause, intre care ar fi si aceea, că nu cunoscce limb'a magiara. Aci érasi nu pricepemu, cum a fostu alesu cu maioritate, daca nu a placutu, mai alesu că notariulu trage si o remuneratiune de 300 fl. pe anu. Mai departe:

Despre casin'a romanescă din Abrudu se scrie, că aceea stă miserabil de reu, că unii membrii nu platesc tax'a cu anii, éra candu este se se tñea vreo adunare, isi facu urechi'a tóca si fugu de acasa. Bole cunoscute si pe airea.

Mai tristu este aceea ce se scrie despre o biserică romanescă gr. or. din Abrudu, că aceea ar fi crepata de susu pâna josu; că-ci fiindu clopotele in proportiune prea peste mesura mari, care cutremura forte tare patetii, este mare periclu că intr'o buna séu rea demânătie se cada in ruine si se omore ómeni.

Cum se pote acésta? si inca tocma in Abrudu? Protopopu, preotu, politia, poporulu intregu nu vedu creputurile si pericolul.

Despre scól'a aceleasi biserici se scrie, că este atătu de umeda, in càtu paretii ei sunt plini de bureti, si că ar trebui se o radime cu stâlpi, daca ar fi cine,

"ca se nu cada pe pruncii nostrii, de care ne tememur forte", adauge corespondentele.

Scire fabulosa este aceasta, si apoi tocmai dela Abrudu?

In fine corespondentele mai scie, ca banii asia numite fundatiuni Popiane sunt dati inprumutu in suma de 869 fl. "la unu cismariu fara nici o ipoteca sigura si recunoscuta de judecatoria." "Avemu fundatiune fara fondu", adaoage corespondentele si inchiaie aratandu, ca din "fundatiunea Colojana" se da stipendiu la unu singuru scolariu.

Malulu Ariesiului 9 Juliu 1880.

Asociatiunea pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu e una institutiune nationala, asia puternica, din care ar potea isvorii fericirea natuinei intregi.

Daca asociatiunea ar dispune de suficiente midioco materiali, ar fi in stare de a contribui la fundatiuni filioru natuinei cari voiesc a se adapata din isvorul in tieleptiunei, ar sprigini poternicu comerciul si industria, ar ajutat scoli si biserici, ar infiniti institute de cultura nationale, ba in casuri de nefericiri neasteptate ar ajutora si pe poporul economu — ar ajutora la cumperarea imobileloru, ba ar cumpera insusii imobile, si cati fi de laturati, persecutati s'ar potea asiedia in acelea ca economi, apoi cati altele si multe nu s'ar potea face, daca amu avea bani.

Bani avemu, numai ne lipsesc interesarea si energi'a pentru institutiunile nationali.

In Transilvani'a, numerandu si partile adnecstate, locuim 1.600,000 de suflete. Daca se voru societi pe o familia 5 suflete, ar fi 320,000 de familii. Daca tota familia ar contribui pe anu numai 10 xr. s'ar adunat 32,000 fl. in 20 de ani 640,000.

Asociatiunea e infinitiata de 18 ani; cati bani avemu? 80,000 fl. Ce e caus'a? Eu sum convinsu, ba am observat, ca poporul bucurosu ar contribui de familia sum'a 10 cr. ba si 1 si 5 fl. pe anu, daca ar fi deosebitu provocatu, — daca preotii si in teliginti'a ar desvoltat activitate, energia si toti in tote partile am lucrat cu zel; apoi daca ne amu deschide pung'a si noi, ca se vedia poporul, ca pung'a nostra nu e invenitata numai a luat, ci si a dat.

Se lucramu d-lorii preoti si mireni intelligenti cu poteri unite in interesul Asociatiunei. "Ajutate, ca-ci si Dumnedie te va ajutat."

Acestea in generalu. Se vorbim si ceva specialu, despre comitatul Turdei. Acestu comitat au dormit pana acum; ne-a trasarit din somnu inprejurarea, ca Asociatiunea isi va tinea adunarea generala in casa si la més'a nostra in Turda. Daca suntemu asia de ferici, suntemu indatorati a o primi cu dragoste, pe care o vomu arata numai asia, daca vomu contribui catu de multu din pung'a nostra; daca ne vomu adoperam se adunam catu de multu din pung'a poporului.

Se lucramu cu totii, ca-ci numai din poteri unite potem spera rezultat. Prim'a responsabilitate si placuta datoria cade pe umerii pretorilor cercuali romani trei la numeru si vreo 12 notari; apoi urmedia toti protopopii si preotii de ambe confesiunile, era alatura cu acestia inteliginti'a din Turda. Sunt 120 comune romane in comitat, usioru s'ar adunat 4000—5000 fl.*

La lucru domnilor. Adeca pana la revedere in Turda.

Campeanu.

Sciri diverse.



Jalniculu sotiu G. I. Teclu si famili'a anunta toturor amicilor si cunoscitorilor incetarea din viatia a prea iubitei sale consorte

Maria G. Teclu,

(nascuta de Jug'a)

intemplata in dio'a de 28 Juniu st. v. Bucuresci, Juniu, 1880.

Fia-i tierin'a usiora si memori'a binecuvantata!

— (Insciintiari.) In Nr. seu 76 din 1 Juliu st. v. a. c. "Telegrafulu romanu" publica urmatorele:

Atragemu atentiunea pl. t. dd. pe cari i pri vesce asupra hotarilor cons. urmatorie:

Nr. 1988. B.

Prin aceasta se aduce la cunoscinta candidatilor de preotia, ca esamenele de cunoscinta se voru tinea si in anul acesta dela 25—28 Augustu c. vechiu.

Cererile pentru admitere la acestu esamenu, instruite conformu regulamentului sinodalui din a.

*) Cum vine inse, ca unu altu literatu romanu de pe Campia, cam de doi ani incocé imple urechile publicului cu vaieraturi necurmante de o estrema saracina a toturor classelor societatiei din comitatele Clusiu, Turda, Dobac'a. Solnocu, Bistritia-Nassaudu, ca si cum in acea parte a tieri nu s'ar mai afila unu singuru romanu, fia preotu seu mirénu, care se mai dispuna de venitul unui dileriu? Cum se poate acesta, candu se scie prea bine, ca sunt famili'i multe, care dispunu de proprietati frumose? Vaieraturi de acele vatema si compromitu greu reputatiunea unui poporu.

Not'a Red.

OBSERVATORIULU

1873. §. 3, sunt a se substerne aici celu multu pana la 31 Julie a. c.

Din siedinti'a consistoriului archidiecesanu.

Sibiu, 28 Junie 1880.

Nr. 1987. Scol.

Prin aceasta se face cunoscute candidatilor de invetitori la scolele poporale si capitale din archidiocesa: ca esamenele de cunoscinta se voru tinea si in anul acesta dela 25—31 Augustu c. vechiu.

Cererile pentru admitere la acestu esamenu, instruite in intielesulu Regulamentului sinodalui din 1873. §§. 2 si 3, sunt a se substerne aici celu multu pana la 1 Agustu a. c.

Din siedinti'a consistoriului archidiecesanu.

Sibiu, 27 Junie 1880.

— (Provocare.) Nr. 2081. Scol. Stipendiati din fondurile archidiocesane sunt prin aceasta provocati, ca pana la 15/27 Julie a. c. se se legitimezie despre sporiu facutu in studii si despre portarea morală prin subternerea testimonioru scolastice de pe semestrul alu II-lea, ca-ci altcum li se voru sistat stipendiile pe anul scolariu urmatoriu.

Din siedinti'a consistoriului archidiecesanu gr. orientala.

Sibiu, 27 Juniu 1880.

— (Anuntiu.) Adunarea generale a "Reuniunei invenitorilor romani Selagieni" se va tinea estimu in 15 Augustu st. n. La aceasta adunare generala se invita a se infatiosi toti membrii reuniunei cu atatul mai virtosu, ca acestei adunari generale i se va substerne unu proiectu spre a modifica statutele reuniunei, amesurat cerintelor timpului si a unor inprejurari schimbante.

Zelau, 12 Juliu st. n.

Din increditiarea presedintelui
Gavrilu Trifu
v.-presedinte.

— (Bilete dela calea fer. orient. cu pretiu scadiutu) pentru adunarea gener. dela Turda, se afla aici in Sibiu la Comitetu, in afara la dd. directori ai despartimentelor.

— (Tricolorea unguresca insultata.) Doue cause de certa au pusu mai de curendu press'a magiara si germana in agitatiune: onoreea stegului si urgia manifestata contra limbei germane. Certe merge pe inprumutu.

Lectorii isi voru aduce aminte de strigatele audite in press'a Ungariei, din cauza ca in castrele (lagarele) de manevre militare mai in totu anul d-nii oficiari ridica printre torturi multime de drapelle bicolor negru-galbina a imperiului si alberosii a familiei domnitore, cum si venetu-albe a Bavariei, era tricolori unguresci abia vedi ici cole unele mai mici. In Octobre anului trecutu se intemplase in cetatea Agri'a ceva mai multu la serbarea onomasticei monarchului. Corpulu oficiarilor din garnisóna arangiasse o petrecere, precum o scu numai oficiarii. Cineva ridică acolo si nisce steguri unguresci, aceleia inse fusera aruncate la o parte. In 24 Juniu a. c. se intempla totu la Agri'a cu alta ocasiune, ca locotenentu-colonelulu (O-bristlieutenant) Aloisiu Seemann, vediendu érasi unu drapellu ungurescu pusu éra cine scie de cine, ordonà soldatilor de servit u ca se'l departedie dicindu: „Dati josu acea sdramtia unguresca!“ Se aflara inse ómeni cari au denuntiatu pe loc.-colonellu la generalulu Friedericu Zigler si au cerutu satisfactiune, care inse le-a fostu refusata rotundu. In frunte cu „Pesti Napló“ (Nr. 175 Jul. 10) diariile magiare cronaca din tote partile ca corbii in contra corpului oficiarilor din armata imperiale; se pare inse ca fara nici-o causa intermeata. Este prea adeveratu, ca oficiarii de ambele ori au trantit la o parte tricolorea unguresca; intrebarea inse este, ca cine a cutediatu se ridice in localulu ocupatu de oficiari unu altu stegu, fara scirea si permissiunea loru; ce au se se amestec ca trasi-inpsi, ne invitati, in afacerile si petrecerile oficiarilor? Si apoi, de cate nenumerate ori a fostu insultatu drapellulu negru-galbinu si asia numita pajora cu doue capete, aruncate cu petrii si cu noroi? Unde punemu érasi fermanele mai multu de catu turcesci a le fostului ministru de interne c. Szapary de inainte cu 8 ani si mai taridu, contra toturor stegurilor de orice colori, afara numai de tricolorea Ungariei. Imperatulu se preambula deunadi vre-o 2 septemani prin Boem'a si Moravi'a, pe unde fu intempiat cu cele mai variate steguri, provinciali, districtuali sau municipali,

de a le mai multor corporatiuni industriale, scolastice, chiaru si bisericesci. Nu 'ia plesnit la sufletu de omu prin capu ca se le opresca, si celu ce ar fi cercatu una ca acesta, pe langa ce ar fi capatatu preste nasu, ar fi fostu si de risulu publicului. In Ungari'a si Transilvani'a tocma din contra, se intempla cele mai mari scandale din cauza oprirei stegurilor. Asia dara casurile dela Agri'a n'au fostu altu-ceva, de catu o plata facuta a conto dintr'o datoria vechia.

Abonamentu nou la „Observatoriulu“

— Cu Nr. 52 s'au incheiatu Semestrul I alu anului c., era alu II-lea se incepù mercuri in 2/14 Jul. Rogamu pe domnii cari n'au apucatu a innoi abonamentulu, ca se binevoiesca a inainta pretiul, spre a ne potea regula si noi cu atatul mai virtosu, ca incercarea ce faceram de a continua cu espeditiunea conformu dointei multora, in locu de a reusi, ne causase incurcaturi cu totul neasteptate.

Condițiile de abonamentu se potu vedea in fruntea diariului si adeca:

In Iaintrulu monarchiei:

Cu 4 fl. val. austr. pe 6 luni.

Cu 2 fl. val. austr. pe 3 luni.

In strainatate:

Cu 5 fl. seu 11 franci pe 6 luni.

In Sibiu „Observatoriulu“ costa 3 fl. 50 cr. pe 6 luni, era dusu la casa cu 50 cr. mai multu.

Abonamentele se potu face mai usioru prin asemnatuni (mandate) postali, de a dreptulu la Redactiune in Sibiu, Piati'a mica Nr. 27.

NB. Ne rogamu era, ca oo. adresse se fia scrisa intregi si respicatu pe propriulu cuponu (Szlevény) alu mandatului de posta, in dosu, inse asia, ca se nu tréca preste propriulu mandat (assemaniune, utalvány, Anweisung) ca-ci acestea doue documente se despărta tindu-se printre liniile paralle asia, in catu mandatulu subscristu de primitoriu remane la posta spre legitimarea sa, era cuponulu la editoru. Domnii abonati vecchi aru facilita fórt multu espeditiunea, daca aru binevoi a inscrie Nr. espedit. de pe fasiór'a adressei, seu a lipi address'a intréga.

Redactiunea.

Publicare de licitatiune.

In 1 Augustu a. c. la 10 ore a. m. se da in intreprindere prin licitatiune minuenda, edificarea morei basilitane dela Blasius.

Pretiurile de esclamare suntu:

a) lucru de bardasiu, cu materialu cu totu 5622 fl. 33 cr.
b) lucru de fauru 574 „ 42 „
c) lucru de mesariu, lacatariu si glajariu cu totu 178 „ — „ la olalta 6374 fl. 75 cr.

Licitantii au se depuna vadiu de 10% din pretiul esclamarei.

Elaboratele despre edificiul recerutu si conditiile se potu vedea in cancelari'a advocatului archidiocesano gr. c. in Blasius, unde se va tine si licitarea.

Blasius, 10 Juliu 1880. (22) 2—2

Consistoriulu gr.-cath.

UMRATH & COMP. in Bubna langa Prag'a, fabricanti de machine agricole

se recomanda prin specialitatile premiate la expositiunea agricola din Prag'a in anul trecutu, cu pretinut celu dantai si renomate prin executarea loru forte solida, ambletu usioru, productivitate mare si treieratu curat u



Machinelorloru de treieratu de mana si cu verteju

dela 1 pana la 8 poteri de cai seu boi, atatul locomobile catu si stabile. Mai incolu fabricam in marimi diferite si de o constructiune probata:

Ciure pentru bucate, tatajatore de paie, mori pentru sdrobitu etc. etc.

Catalogue ilustrate in limbile patriei, se trimitu gratuitu si franco. (20) 4—10

Editoru si redactoru responsabilu: G. Baritiu.

Tipariulu lui W. Krafft.